

ระบบเศรษฐกิจไทย : บนเส้นทางแห่งการเปลี่ยนแปลง

ความรุ่งโรจน์ของเศรษฐกิจไทยเป็นประเด็นที่มีการกล่าวขวัญอย่างมากในช่วงเวลา 2 ปีเศษที่ผ่านมานี้ พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ นายกรัฐมนตรีถึงกับกล่าวว่า การจำเริญเติบโตของระบบเศรษฐกิจไทยเป็นเรื่องที่ 'ยังไม่หยุดจุดไม่อยู่' เสียแล้ว พลังที่ขับเคลื่อนสังคมเศรษฐกิจไทยกำลังทำงานอย่างเต็มที่

ในทัศนะของนักเศรษฐศาสตร์จำนวนมาก การเติบโตของระบบเศรษฐกิจไทยอย่างรวดเร็วนับแต่ปี 2530 เป็นต้นมา ไม่เพียงแต่จะเกิดจากการเพิ่มพูนศักยภาพการผลิตของภาคเศรษฐกิจที่แท้จริง (Real Sector) เท่านั้น หากยังเกิดจากการเก็งกำไรซื้อขายหลักทรัพย์และที่ดินอีกด้วย การเก็งกำไรดังกล่าวนี้มีมากถึงขนาดที่ทำให้ราคาหลักทรัพย์และที่ดินเพิ่มขึ้นอย่างน่าตกใจ ความรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจได้ผลักดันให้รายจ่ายมวลรวมประเภทต่างๆ เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จนสร้างแรงกดดันของภาวะเงินเฟ้อขึ้น อัตราเงินเฟ้อ ซึ่งคำนวณจากดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วราชอาณาจักร (ปี 2519=100) เท่ากับ 2.48% และ 3.85% ในปี 2530 และ 2531 ตามลำดับเพิ่มเป็น 5.36% ในปี 2532 และคาดกันว่าจะสูงกว่า 7% ในปี 2533

พลังขับเคลื่อนอันเกิดจากการเก็งกำไรและพลังผลักดันของกระแสเงินเฟ้อ ทำให้รัฐบาลต้องดำเนินนโยบายการเงินในการดูดซับปริมาณเงินออกจากการหมุนเวียน และเสนอใช้งบประมาณสมดุลในปีงบประมาณ 2534 เพราะเกรงว่า หากไม่หาทางชะลอพลังขับเคลื่อนเหล่านี้เมื่อถึงคราวที่เศรษฐกิจถดถอย ระบบเศรษฐกิจไทยจะประสบกับผลกระทบที่รุนแรง ดังนั้นผู้บริหารนโยบายเศรษฐกิจของรัฐบาลจึงเริ่มกังวลกับปัญหาที่ว่า หากระบบเศรษฐกิจไทยเปรียบประดุจเครื่องบินที่ทยานขึ้นด้วยอัตราความเร็วอันสูงยิ่ง ทำอย่างไรจึงจะร่อนลงสู่สนามได้อย่างนิ่มนวล (Soft Landing)

*ตีพิมพ์ครั้งแรกในวารสาร *สรรพสาร* ปีที่ 37 ฉบับที่ 9 (กันยายน 2533) หน้า 187-199

ขนาดของการเปิดประเทศ

ระบบเศรษฐกิจไทยไม่เพียงแต่จะจำเจริญเติบโตในอัตราอันสูงยิ่งเท่านั้น หากในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาจะมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและลักษณะบางประการอย่างน่าสังเกตอีกด้วย ในบรรดาการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ การเพิ่มขนาดของการเปิดประเทศ (Degree of Openness) นับเป็นประเด็นอันควรแก่การติดตามศึกษา

ขนาดของการเปิดประเทศนั้นวัดจากมูลค่าของสินค้าและบริการที่มีการซื้อขายกันระหว่างประเทศ (ทั้งการส่งออกและการนำเข้า) คิดเป็นร้อยละของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product) ในช่วงระหว่างปี 2525-2529 อันตรงกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 5 ขนาดของการเปิดประเทศโดยเฉลี่ยแล้วเท่ากับ 49.6% ของ GDP เพิ่มขึ้นเป็น 59.9% ในปี 2530 และ 70.7% ในปี 2531 (ดูตารางที่ 1) การเติบโตใหญ่ของภาคเศรษฐกิจระหว่างประเทศในเวลาต่อมา ทำให้เป็นที่คาดหมายว่า ขนาดของการเปิดประเทศจะขึ้นมาอยู่ในระดับ 75% ในปี 2532 – 2533

นักเศรษฐศาสตร์ส่วนใหญ่ไม่สู้กังวลกับการเพิ่มขนาดการเปิดประเทศดังกล่าวนี้ ตรงกันข้ามกลับเห็นว่า การเพิ่มขนาดของการเปิดประเทศเป็นเรื่องที่มีอาจหลีกเลี่ยงได้ ในเมื่อรัฐบาลอาศัยภาคเศรษฐกิจระหว่างประเทศเป็นภาคเศรษฐกิจนำ (Leading Sector) ในการสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การขยายตัวของการส่งออก อันเป็นผลจากการฟื้นตัวของระบบทุนนิยมโลกนับแต่ปี 2530 เป็นต้นมา ได้ชักนำให้การนำเข้าเพิ่มขึ้นเป็นเงาตามตัว ทั้งนี้เนื่องจากสินค้าออกของเราต้องอาศัยปัจจัยการผลิตที่นำเข้าจากต่างประเทศเป็นอันมาก กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ สินค้าออกของเรามีองค์ประกอบของสินค้าเข้า (Import Content) ค่อนข้างมากนั่นเอง นักเศรษฐศาสตร์ในกลุ่มนี้มีความเห็นว่า หากภาคการส่งออกชะลอการเติบโตลง ขนาดของการเปิดประเทศก็จะลดลงตามไปด้วย เพราะความขบเซาของภาคการส่งออกจะช่วยลดการนำเข้า

นักเศรษฐศาสตร์จำนวนไม่มากนักที่มีความเห็นว่า ระบบเศรษฐกิจไทยในปัจจุบันมีขนาดของการเปิดประเทศมากเกินไป ในขณะที่ระบบเศรษฐกิจไทยเป็นระบบที่มีขนาดเล็กในระบบทุนนิยมโลก เมื่อขนาดของการเปิดประเทศมีมากขึ้น ไม่เพียงแต่จะทำให้ระบบเศรษฐกิจไทยง่ายต่อการที่จะได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจจากภายนอกประเทศมากขึ้นเท่านั้น หากทว่าความรุนแรงของผลกระทบยังเพิ่มขึ้นตามขนาดของการเปิดประเทศอีกด้วย ภาวการณ์ทางเศรษฐกิจในประเทศไทยจะผันผวนตามการเปลี่ยนแปลงในระบบทุนนิยมโลกมากยิ่งขึ้น ในยามที่ระบบทุนนิยมโลกเผชิญกับภาวะเศรษฐกิจถดถอย ระบบเศรษฐกิจไทยก็จะพลอยเผชิญกับภาวะตกต่ำทางเศรษฐกิจด้วย โดยที่ความผันผวนทางเศรษฐกิจดังกล่าวนี้จะรุนแรงกว่าในยามที่ขนาดของการเปิดประเทศยังมีน้อย

ด้วยเหตุที่ระบบเศรษฐกิจไทยในอยู่ในภาวะรุ่งเรืองเป็นประวัติการณ์ คนส่วนใหญ่ล้มเลิกแผนประสพการณ์ระหว่างปี 2523-2529 เมื่อระบบทุนนิยมโลกประสบภาวะตกต่ำทางเศรษฐกิจหลังวิกฤติการณ์น้ำมันครั้งที่สอง ซึ่งพลอยทำให้ระบบเศรษฐกิจไทยเผชิญกับภาวะเศรษฐกิจถดถอยด้วย ในช่วงเวลาดังกล่าวนั้น สังคมเศรษฐกิจไทยต้องเผชิญกับปัญหาเศรษฐกิจน่าน้ำปการ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาการขาดดุลการค้าและดุลบัญชีเดินสะพัด ปัญหาการว่างงาน วิกฤติการณ์เงินคงคลัง และวิกฤติการณ์หนี้ต่างประเทศ อันเป็นเหตุให้รัฐบาลพลเอกเปรม ติณสูลานนท์จำเป็นต้องดำเนินนโยบายรัดเข็มขัด

หากระบบทุนนิยมโลกเข้าสู่วัฏจักรแห่งการตกต่ำทางเศรษฐกิจอีกครั้งหนึ่ง ดังเช่นที่เคยประสบในช่วงระหว่างปี 2523-2529 ระบบเศรษฐกิจไทยจะเผชิญกับภาวะความผันผวนทางเศรษฐกิจที่รุนแรงกว่าที่ประสบในช่วงปี 2523-2529 ในเมื่อระบบเศรษฐกิจไทยได้พัฒนาไปสู่ทิศทางที่มีการเพิ่มขนาดของการประเทศมากขึ้น

การพึ่งเงินทุนจากต่างประเทศ

การพึ่งพิงเงินทุนจากต่างประเทศเป็นลักษณะสำคัญประการหนึ่งของระบบเศรษฐกิจไทย เงินที่นำมาลงทุนภายในประเทศมีแหล่งที่มาอยู่ 2 แหล่งใหญ่ๆ แหล่งที่สำคัญก็คือเงินออมภายในประเทศ (Gross National Saving) หากเงินออมภายในประเทศมีไม่เพียงพอที่จะสนองตอบความต้องการในการลงทุน ก็ต้องอาศัยเงินออมต่างประเทศ (Foreign Saving) ด้วยการกู้ยืม

นับตั้งแต่ปี 2504 เป็นต้นมา ระบบเศรษฐกิจไทยได้พัฒนาไปในทางที่ต้องพึ่งพิงเงินออมจากต่างประเทศมากขึ้น ส่วนสำคัญเกิดจากนโยบายการกดอัตราดอกเบี้ยในตลาดการเงินในระบบ (Organised Financial Market) ให้อยู่ในระดับต่ำ เพื่อจูงใจให้มีการลง แต้นนโยบายอัตราดอกเบี้ยซึ่งมุ่งส่งเสริมการลงทุนนี้ได้ทำลายสิ่งจูงใจในการออ, โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบางช่วงเวลา อัตราเงินเฟ้อกลับสูงกว่าอัตราดอกเบี้ยในนาม (Nominal Rate of Interest) ทำให้อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง (Real Rate of Interest) ติดลบ ดังเช่นในปี 2517 อัตราเงินเฟ้อสูงถึง 24% ในขณะที่อัตราดอกเบี้ยเงินฝากธนาคารพาณิชย์ระยะเวลา 1 ปี เท่ากับ 8% อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงจึงเท่ากับ -16% แนวนโยบายอัตราดอกเบี้ยดังกล่าวนี้ผลักดันให้มีการใช้จ่ายในการบริโภคอย่างฟุ่มเฟือย และยังผลให้เงินออมภายในประเทศมีไม่พอเพียงที่จะสนองความต้องการในการลงทุน ทำให้ต้องอาศัยเงินออมจากต่างประเทศ

ในระยะแรก เงินออมจากต่างประเทศมีไม่ถึง 5% ของการลงทุนมวลรวมภายในประเทศ อัตราส่วนนี้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในเวลาต่อมา จนในบางช่วงเวลาล่วงกว่า 25% ในระหว่างปี

2525-2529 การลงทุนภายในประเทศต้องอาศัยเงินออมจากต่างประเทศถึง 14.76% อัตราส่วนนี้ลดลงเหลือ 3.55% ในปี 2530 และกลับเพิ่มขึ้นเป็น 10.93% ในปี 2531 (ดูตารางที่ 2)

อย่างไรก็ตาม ข้อที่ฟังกล่าวถึงก็คือ แม้ในยามที่เงินออมภายในประเทศมีมากพอที่จะสนองความต้องการในการลงทุน แต่การกั๊ยืมเงินออมจากต่างประเทศอาจจะมีอยู่ หากเงินกู้ต่างประเทศเสียต้นทุน (Cost of Capital) ต่ำกว่าเงินกู้ภายในประเทศ ทั้งนี้เพราะเหตุว่าบรรดาสหประชาชาติและบริษัทในเครือของบรรษัทระหว่างประเทศ (Multinational Corporations) ในประเทศไทยรวมทั้งบริษัทยักษ์ใหญ่ของไทยเอง ล้วนแล้วแต่แสวงหาเงินทุนราคาถูกจากตลาดการเงินระหว่างประเทศ

ลักษณะการพึ่งพิงเงินออมจากต่างประเทศจะยังคงปรากฏต่อไปตราบเท่าที่รัฐบาลยังมิได้ปรับนโยบายอัตราดอกเบี้ย เพื่อเพิ่มพูนสิ่งจูงใจในการออม

เงินทุนที่ระบบเศรษฐกิจไทยนำเข้าจากต่างประเทศมิได้มีแต่เงินกู้ยืมเท่านั้น หากยังมีเงินลงทุนจากต่างประเทศอีกด้วย นับแต่ปี 2504 เป็นต้นมารัฐบาลมีนโยบายต้อนรับการลงทุนจากต่างประเทศ โดยเกือบมิได้คำนึงว่า การลงทุนจากต่างประเทศได้ก่อให้เกิดต้นทุนสังคม (social cost) อะไรบ้าง

การลงทุนจากต่างประเทศอาจจำแนกออกเป็น 2 ประเภท ประเภทแรก ได้แก่ การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment) อันหมายถึงการลงทุนผลิตสินค้าและบริการต่างๆ ประเภทที่สองได้แก่ การลงทุนซื้อหลักทรัพย์ (portfolio investment)

แม้การลงทุนจากต่างประเทศจะมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจไทย แต่ระดับความสำคัญมิได้มีมากดังที่กล่าวขวัญกัน ในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา มีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในเรื่องนี้อันฟังกล่าวถึงอย่างน้อย 3 ประการ กล่าวคือ (ดูตารางที่ 3)

ประการแรก การลงทุนสุทธิจากต่างประเทศก่อนปี 2530 มิได้เกินปีละ 10,000 ล้านบาท อย่างไรก็ดีตาม นับตั้งแต่ปี 2530 เป็นต้นมา ความสำคัญของการลงทุนจากต่างประเทศได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วยิ่ง ยอดเงินลงทุนสุทธิเพิ่มเป็น 17,573 และ 38,543 ล้านบาทในปี 2530 และ 2531 ตามลำดับ จนกระทั่งขึ้นสู่ระดับ 78,592 ล้านบาทในปี 2532 เงินลงทุนสุทธิดังกล่าวนี้ก็คือ เงินลงทุนจากต่างประเทศ หักด้วยเงินทุนที่คนไทยนำไปลงทุนในต่างประเทศ การเพิ่มขึ้นของเงินลงทุนสุทธิเป็นผลจากการเพิ่มขึ้นของการลงทุนโดยตรงและการลงทุนซื้อขายหลักทรัพย์จากต่างประเทศควบคู่กัน

ประการที่สอง ในระหว่างปี 2524-2530 การลงทุนโดยตรงสุทธิจากต่างประเทศมีเพียงประมาณปีละ 6,353 ล้านบาท ยอดเงินดังกล่าวนี้ได้เพิ่มขึ้นสู่ระดับ 27,358 และ 42,457 ล้านบาทในปี 2531 และ 2532 ตามลำดับ เงินลงทุนโดยตรงสุทธิจากต่างประเทศในปี 2532 มีมูลค่าประมาณ 9 เท่าของยอดสุทธิในปี 2530 การที่การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศขยายตัว

อย่างรวดเร็วเช่นนี้ เป็นผลจากกระบวนการโยกย้ายแหล่งที่ตั้งโรงงาน (Relocation of Industry) จากญี่ปุ่นและกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมใหม่ในเอเชีย (Asian NICs) ข้อตกลงระหว่างประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจ 5 ประเทศ (กลุ่มประเทศ G-5) ณ Plaza Hotel นครนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา ในเดือนกันยายน 2528 ยังผลให้เงินดอลลาร์อเมริกันมีค่าอ่อนตัวลง โดยที่เงินมาร์กและเงินเยนมีค่าสูงขึ้น ข้อตกลงดังกล่าวนี้ ซึ่งเรียกกันในเวลาต่อมาว่า Plaza Accord ได้ผลักดันให้ธุรกิจญี่ปุ่นต้องโยกย้ายโรงงานไปสู่ต่างประเทศ นอกจากนี้ ภาวะต้นทุนที่สูงขึ้นในกลุ่ม Asian NICs โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกาหลีใต้และไต้หวัน อันเป็นผลจากการเพิ่มขึ้นของค่าจ้างแรงงาน ประกอบกับประเทศเหล่านี้เริ่มถูกตัดทอนสิทธิพิเศษด้านภาษีศุลกากร (Generalised System of Preferences = GSP) ทำให้ความได้เปรียบของสินค้าออกจากประเทศเหล่านี้ลดลงไปอย่างมาก การโยกย้ายโรงงานไปผลิตในประเทศที่ยังอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติ แรงงานราคาถูก และยังคงได้รับสิทธิพิเศษด้านภาษีศุลกากรจึงเป็นทางออกทางหนึ่งในการดำรงไว้ซึ่งความได้เปรียบของฐานะการแข่งขันในตลาดโลกต่อไป และไทยก็เป็นประเทศหนึ่งที่ได้ประโยชน์จากกระบวนการโยกย้ายแหล่งที่ตั้งในการผลิตดังกล่าวนี้

ประการที่สาม ก่อนปี 2528 การลงทุนซื้อขายหลักทรัพย์จากต่างประเทศเกือบจะไม่มีมีความสำคัญใดๆ ในระหว่างปี 2524-2527 เงินลงทุนซื้อขายหลักทรัพย์สุทธิจากต่างประเทศมีเพียง 882 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 3 ของการลงทุนสุทธิจากต่างประเทศทั้งหมด อย่างไรก็ตาม นับตั้งแต่ปี 2528 เป็นต้น มาโครงสร้างของการลงทุนจากต่างประเทศเริ่มแปรเปลี่ยนไปอย่างสำคัญ โดยที่การลงทุนซื้อขายหลักทรัพย์มีความสำคัญมากขึ้นทั้งในเชิงสัมบูรณ์และเชิงสัมพัทธ์ การที่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยไม่มีนโยบายปิดกั้นการลงทุนซื้อขายหลักทรัพย์จากต่างประเทศก็ดี การที่ช่องทางในการเก็งกำไรในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยยังมีอยู่เป็นอันมากก็ดี ประกอบกับเกิดความแปรปรวนทางการเมืองระหว่างประเทศดังกรณีอนาคตของฮ่องกง และความซบเซาของตลาดหลักทรัพย์ไต้หวัน เหตุปัจจัยเหล่านี้ล้วนมีส่วนผลักดันให้เงินทุนจากต่างประเทศทะลักเข้าสู่ตลาดหลักทรัพย์ไทย

การที่การลงทุนซื้อขายหลักทรัพย์จากต่างประเทศมีความสำคัญเพิ่มขึ้นอย่างมาก ในโครงสร้างการลงทุนจากต่างประเทศเช่นนี้ ทำให้ระบบเศรษฐกิจไทยมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับตลาดการเงินระหว่างประเทศมากยิ่งขึ้น สายสัมพันธ์ดังกล่าวนี้ยังแน่นแฟ้นขึ้นไปอีก เมื่อรัฐบาลไทยประกาศยอมรับพันธะข้อ 8 แห่งข้อตกลงว่าด้วยกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) และผ่อนคลายการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศนับตั้งแต่วันที่ 22 พฤษภาคม 2533 เป็นต้นมา โดยที่มีเป้าหมายที่จะให้การเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างประเทศ (International Capital Mobility) เป็นไปโดยเสรีในอนาคต

ด้วยแนวนโยบายดังกล่าวนี้ ระบบเศรษฐกิจไทยย่อมจำเป็นต้องมีพัฒนาการไปในทางที่มีขนาดของการเปิดประเทศมากขึ้น และมีความสัมพันธ์กับระบบทุนนิยมโลกแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น การปลดปล่อยให้เงินทุนสามารถเคลื่อนย้ายระหว่างประเทศได้โดยเสรี (Foreign Exchange Liberalization) ย่อมทำให้การดำเนินนโยบายการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจมีความยุ่งยากมากกว่าเดิม เพราะการเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างประเทศมีผลกระทบต่อปริมาณเงินที่หมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจ ซึ่งสามารถสั่นคลอนเสถียรภาพทางเศรษฐกิจได้ ในสภาวะการณ์ดังกล่าวนี้ อัตราดอกเบี้ยจะไม่สามารถใช้เป็นเครื่องมือที่ทรงประสิทธิภาพในการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจอีกต่อไป รัฐบาลจึงต้องหันไปดำเนินการซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์ (Open Market Operation) เพื่อควบคุมปริมาณเงินที่หมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจ ขณะเดียวกันความแปรปรวนของอัตราแลกเปลี่ยนจะมีมากกว่าเดิม ซึ่งย่อมก่อให้เกิดสภาวะความไม่แน่นอนในการค้าระหว่างประเทศ นักเศรษฐศาสตร์บางท่านเสนอให้หันไปใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบตายตัว (Fixed Exchange Rate System) เพื่อลดสภาวะความไม่แน่นอนอันเกิดจากความแปรปรวนของอัตราแลกเปลี่ยน ในการนี้ รัฐบาลจำเป็นต้องมีเงินสำรองระหว่างประเทศจำนวนมาก เพื่อเตรียมรับสถานการณ์ที่มีเงินทุนเคลื่อนย้ายออกนอกประเทศกระแสนิ่งใหญ่

การพึ่งพิงการค้าระหว่างประเทศ

ประเทศต่างๆ ในชุมชนทุนนิยมโลกมักมีความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจกับประเทศมหาอำนาจอย่างมีอาจหลีกเลี่ยงได้ กฎธรรมชาติข้อหนึ่งของระบบทุนนิยมโลกก็คือ การค้าระหว่างประเทศจะต้องกระทำกับประเทศที่มีอำนาจซื้อ และประเทศมหาอำนาจเป็นประเทศที่มีอำนาจซื้อยิ่งกว่าประเทศใด ๆ ระบบเศรษฐกิจไทยมีอาจเบี่ยงเบนจากกฎธรรมชาติดังกล่าวนี้ ข้อมูลระหว่างปี 2528-2532 บ่งชี้ว่า การค้าระหว่างประเทศของไทย (รวมการนำเข้าและการส่งออก) ประมาณร้อยละ 50-55 เป็นการค้ากับสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และประชาคมยุโรป ซึ่งเป็นศูนย์อำนาจของระบบทุนนิยมโลก เมื่อรวมเอากลุ่มประเทศ Asian NICs และอาเซียนเข้ามาด้วย ก็จะพบว่าการค้าระหว่างประเทศของไทยประมาณ 75% เป็นการค้ากับกลุ่มประเทศทั้ง 5 นี้ (ดูตารางที่ 4)

เมื่อพิจารณาเฉพาะการส่งออก เราจะพบว่า ระบบเศรษฐกิจไทยมีแนวโน้มที่จะพึ่งพิงศูนย์อำนาจของระบบทุนนิยมโลกเป็นตลาดสินค้าออกมากยิ่งขึ้น มูลค่าสินค้าออกที่ไทยขายให้สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และประชาคมยุโรป ซึ่งมีเพียง 51.6% ของมูลค่าสินค้าออกรวมในปี 2528 เพิ่มขึ้นอยู่ในระดับมากกว่า 55% นับตั้งแต่ปี 2530 เป็นต้นมา (ดูตารางที่ 5) เมื่อพิจารณาแนวโน้มในระยะเวลายาวนานขึ้น การณ์ปรากฏว่า ระบบเศรษฐกิจไทยได้พัฒนาไปในแนวทางที่ต้องพึ่งพิงสหรัฐอเมริกาเป็นตลาดสินค้าออกมากขึ้น ในปี 2523 สินค้าออกที่ไทยขายให้แก่สหรัฐอเมริกา

มีมูลค่าเพียงร้อยละ 12.6 ของมูลค่าสินค้าออกรวม สัดส่วนนี้เพิ่มขึ้นเป็น 21.6% ในปี 2532 ทั้งนี้ เนื่องจากรัฐบาลดำเนินนโยบายอัตราแลกเปลี่ยนให้เงินบาทผูกติดกับเงินดอลลาร์อเมริกัน ในระหว่างปี 2523-2528 ก่อนที่จะมีข้อตกลง Plaza Accord เงินดอลลาร์อเมริกันมีค่าสูงกว่าความเป็นจริง (Overvaluation) ซึ่งพลอยทำให้เงินบาทแข็งตัวตามไปด้วย ผลก็คือ สถานะการแข่งขันของสินค้าไทยนอกสหรัฐอเมริกาต้องลดลงเมื่อเทียบกับสถานะการแข่งขันในตลาดอเมริกา ด้วยเหตุผลนี้เอง การส่งออกของไทยจึงมีแนวโน้มที่จะพึ่งพิงตลาดอเมริกามากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ การที่รัฐบาลอเมริกันเริ่มตัดทอนสิทธิพิเศษด้านภาษีศุลกากรที่ให้แก่กลุ่ม Asian NICs ทำให้สถานะการแข่งขันของสินค้าไทยในตลาดอเมริกาดีขึ้นไปอีก แต่ความได้เปรียบของสินค้าไทยในเรื่องนี้จะค่อยๆ หดหายไป เพราะสินค้าไทยกำลังเรียงแถวให้รัฐบาลอเมริกันตัดทอนสิทธิพิเศษด้านภาษีศุลกากร แต่กระนั้นก็ตาม ช่วงเวลาอันยาวนานนับทศวรรษนี้ได้ช่วยเพิ่มพูนทักษะและประสบการณ์ให้แก่พ่อค้าไทยในการเจาะตลาดอเมริกา

การที่ระบบเศรษฐกิจไทยพึ่งพิงสหรัฐอเมริกาเป็นตลาดสินค้าออกมากขึ้นย่อมทำให้เสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจไทยแขวนอยู่กับเสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจอเมริกันอย่างค่อนข้างสำคัญ เมื่อไรก็ตามที่สหรัฐอเมริกาเผชิญกับภาวะเศรษฐกิจถดถอย การส่งออกของไทยก็ต้องชะงักงันตามไปด้วย ซึ่งมีผลกระทบต่อการจำเรือเติบโตทางเศรษฐกิจอีกทอดหนึ่ง เจ้าหน้าที่ระดับสูงของรัฐบาลจำนวนไม่น้อยต่างตระหนักดีว่า การที่ระบบเศรษฐกิจไทยต้องพึ่งพิงสหรัฐอเมริกาค่อนข้างมากเช่นนี้นับเป็นดาบสองคมที่ต้องระมัดระวัง แต่จนบัดนี้ก็ยังไม่มีความนโยบายที่แจ่มชัดในการกระจายลักษณะการกระจุกตัวของตลาดสินค้าออกของไทย

เมื่อพิจารณาในด้านการนำเข้า ระบบเศรษฐกิจไทยยังคงนำสินค้าเข้าส่วนใหญ่จากศูนย์อำนาจในระบบทุนนิยมโลก โดยมีความสำคัญประมาณ 50-55% ของมูลค่าสินค้าเข้ารวม และญี่ปุ่นยังคงเป็นผู้นำในการขายสินค้าเข้าให้แก่ไทย ข้อที่น่าสังเกตก็คือ แม้ภายหลัง Plaza Accord ในเดือนกันยายน 2528 ซึ่งเงินเยนมีค่าแข็งขึ้นเมื่อเทียบกับเงินดอลลาร์อเมริกัน แต่ไทยยังคงนำเข้าจากญี่ปุ่นในสัดส่วนที่เพิ่มขึ้น ในปี 2523 สินค้าจากญี่ปุ่นมีมูลค่าคิดเป็นร้อยละ 21.2 ของสินค้าเข้าทั้งหมด สัดส่วนนี้เพิ่มขึ้นเป็น 30.3% ในปี 2532 (ดูตารางที่ 6)

ในรอบทศวรรษที่ผ่านมา โครงสร้างของระบบทุนนิยมโลกได้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่กลุ่มประเทศ Asian NICs เติบโตใหญ่มากขึ้น การเติบโตใหญ่ทางเศรษฐกิจของกลุ่ม Asian NICs ทำให้การค้าระหว่างไทยกับประเทศกลุ่มนี้ขยายตัวอย่างน่าสังเกต ในด้านหนึ่งนั้น ความสำคัญของ Asian NICs ในฐานะที่เป็นตลาดสินค้าออก แม้จะเคยอยู่ในระดับสูงกว่า 15% ของมูลค่าสินค้าออกรวม แต่ก็มีแนวโน้มที่จะลดความสำคัญลงทีละเล็กละน้อย (ดูตารางที่ 5) ทั้งนี้เนื่องจากทั้งไทยและ Asian NICs ต่างก็พัฒนาในแนวทางที่คล้ายคลึงกัน และมีสินค้าอุตสาหกรรมส่งออกที่คล้ายคลึงกัน ในอีกด้านหนึ่งนั้น การนำเข้าจาก Asian NICs ค่อยๆ ทวีความ

สำคัญเพิ่มขึ้น ทั้งนี้กว่าปี 2532 (ดูตารางที่ 6) สิงคโปร์ ไต้หวัน และเกาหลีใต้ ติดอันดับประเทศผู้ขายสินค้าแก่ไทยสูงสุด 10 ประเทศแรกตั้งแต่ต้นทศวรรษ 2520 เป็นต้นมา

นับตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่สองเป็นต้นมา กระบวนการไล่กวดกันทางเศรษฐกิจ (Catching-Up Process) ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของระบบทุนนิยมโลกอย่างใหญ่หลวง เราได้เห็นญี่ปุ่นไล่กวดสหรัฐอเมริกาและประชาคมยุโรป จนกลายเป็นประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจที่เทียบเท่าเทียมใกล้เคียงกันในช่วงทศวรรษเศษที่ผ่านมา กลุ่ม Asian NICs กำลังวิ่งไล่กวดญี่ปุ่น ในขณะที่กลุ่มประเทศอาเซียนกำลังไล่กวด Asian NICs ในอนาคตอันไม่ไกลนัก กลุ่ม Asian NICs จะละทิ้งการผลิตสินค้าอุปโภคบริโภค และหันไปทุ่มการผลิตสินค้าชั้นกลางและสินค้าประเภททุน ตลอดจนอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีระดับสูง การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการผลิตดังกล่าวนี้ ย่อมทำให้ความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างไทยกับ Asian NICs แปรเปลี่ยนไปด้วย โดยที่ไทยจะสามารถขายสินค้าอุปโภคบริโภคแก่ Asian NICs มากขึ้น และซื้อสินค้าชั้นกลางและสินค้าประเภททุนจาก Asian NICs มากขึ้นด้วย

โครงสร้างการผลิต

นับตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่สองยุติลง โครงสร้างการผลิตของระบบเศรษฐกิจไทยมีการเปลี่ยนแปลงในทิศทางเดียวกันอย่างต่อเนื่อง ทิศทางของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้ ก็คือ การลดความสำคัญของภาคเกษตรกรรม และการเพิ่มความสำคัญของภาคอุตสาหกรรม ภาคเกษตรกรรมซึ่งเคยให้ผลผลิตในระดับ 38% ของผลผลิตทั้งปวงที่ระบบเศรษฐกิจไทยผลิตได้เมื่อต้นทศวรรษ 2500 กลับให้ผลผลิตในสัดส่วนที่ลดลงจนเหลือระดับ 25.8% ในช่วงปี 2514-2516 และเหลือเพียง 16% ในปี 2532 ส่วนภาคอุตสาหกรรม ซึ่งเคยให้ผลผลิตเพียง 12% ในช่วงต้นทศวรรษ 2500 สามารถให้ผลผลิตเพิ่มขึ้นจนอยู่ในระดับ 18.3% ในปี 2514-2516 และอยู่ในระดับ 24% ในปี 2532 (ดูตารางที่ 7)

ในระหว่างปี 2523-2529 เมื่อระบบทุนนิยมโลกประสบภาวะถดถอย ภาคอุตสาหกรรมของไทยมีขนาดค่อนข้างคงที่ เนื่องจากการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมอยู่ในภาวะชะงักงัน ต่อเมื่อระบบทุนนิยมโลกฟื้นตัวจากภาวะถดถอยทางเศรษฐกิจ ภาคอุตสาหกรรมจึงขยายตัวอย่างรวดเร็ว

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการผลิตดังกล่าวนี้เกิดจากสาเหตุทั้งที่เป็นปัจจัยทางธรรมชาติและที่เป็นนโยบายรัฐบาล ผลผลิตของภาคเกษตรกรรมนั้นส่วนใหญ่เป็นสินค้าที่จำเป็นต่อการครองชีพ แต่มนุษย์มีความต้องการสินค้าประเภทนี้ค่อนข้างคงตัว มิได้แปรเปลี่ยนตามฐานะทางเศรษฐกิจมากนัก ตรงกันข้าม เมื่อมนุษย์มีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้น มนุษย์จะหันไปบริโภคสินค้าฟุ่มเฟือยในสัดส่วนเพิ่มขึ้น โดยที่ภาคอุตสาหกรรมสามารถสนองตอบความ

ต้องการของมนุษย์ในเรื่องนี้ได้ ธรรมชาติของโครงสร้างความต้องการของมนุษย์ดังกล่าวนี้เอง นับเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ภาคเกษตรกรรมหดตัวลงตามลำดับขั้นของการพัฒนาเศรษฐกิจ ในขณะที่ภาคหัตถอุตสาหกรรมเติบโตใหญ่ยิ่งขึ้น ปรากฏการณ์นี้เกิดขึ้นในประเทศต่างๆทั่วโลก ในกรณีของไทย การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการผลิตดังกล่าวนี้ถูกเร่งให้เร็วขึ้นด้วยยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ไม่สมดุล ซึ่งมุ่งส่งเสริมการลงทุนในภาคหัตถอุตสาหกรรม และลงโทษภาคเกษตรกรรมด้วยมาตรการต่างๆ

แม้ว่าภาคหัตถอุตสาหกรรมจะขยายตัวอย่างรวดเร็วในช่วงเวลา 30 ปีเศษที่ผ่านมา แต่ภาคหัตถอุตสาหกรรมกลับไม่สามารถดูดซับแรงงานจากภาคเกษตรกรรมได้มากนัก ในปี 2503 มีแรงงานที่ทำงานในภาคหัตถอุตสาหกรรมเพียง 3% ของกำลังแรงงานทั้งหมด การสำรวจแรงงานในปี 2529 พบว่า ภาคหัตถอุตสาหกรรมดูดซับแรงงานได้ไม่ถึง 10% ของกำลังแรงงาน แรงงานส่วนใหญ่ยังคงอยู่ในภาคเกษตรกรรม ในปี 2503 ประมาณ 84% ของแรงงานอยู่ในภาคเกษตรกรรม ลดลงเหลือ 65% ในปี 2529 การที่ภาคหัตถอุตสาหกรรมมีความสามารถในการดูดซับแรงงานค่อนข้างต่ำนี้ ส่วนสำคัญเป็นเพราะเหตุว่า รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมที่ใช้เครื่องจักรเข้มข้น (Capital-Intensive Industry) ขณะเดียวกันประชาชนในชนบทก็มีพฤติกรรมประดุจหนึ่งการเหยียบเรือสองแคม กล่าวคือ แม้จะออกไปทำงานนอกภาคเกษตรกรรม แต่ก็ยังคงไม่ละทิ้งภาคเกษตรกรรม ความรู้สึกที่ยึดติดอยู่กับเกษตรกรรมยังคงฝังรากลึกในชนบทไทย

บทสรุป

ในรอบทศวรรษที่ผ่านมา ระบบเศรษฐกิจไทยต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงนานัปการ หลังจากที่เกิดวิกฤติการณ์น้ำมันครั้งที่สองในปี 2522 ระบบเศรษฐกิจไทยต้องประสบกับภาวะเศรษฐกิจถดถอยตามสภาวะการณ์ที่เกิดขึ้นในระบบทุนนิยมโลกระหว่างปี 2523-2529 แต่แล้วเมื่อระบบทุนนิยมโลกฟื้นตัวจากภาวะตกต่ำทางเศรษฐกิจนับตั้งแต่ปี 2530 เป็นต้นมา ระบบเศรษฐกิจไทยก็เจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว สิ่งที่เกิดขึ้นควบคู่กับความผันผวนทางเศรษฐกิจดังกล่าวนี้ ก็คือ การเปลี่ยนโครงสร้างและลักษณะบางประการของระบบเศรษฐกิจไทย การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญได้แก่ การขยายตัวอย่างรวดเร็วของขนาดการเปิดประเทศและการทะลักเข้ามาของเงินลงทุนจากต่างประเทศ ทั้งในด้านการลงทุนโดยตรงและการลงทุนซื้อขายหลักทรัพย์ ซึ่งทำให้ความสำคัญของการลงทุนจากต่างประเทศเพิ่มพูนขึ้นอย่างชนิดที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน การประกาศยอมรับพันธะข้อ 8 แห่งข้อตกลงว่าด้วยกองทุนการเงินระหว่างประเทศในเดือนพฤษภาคม 2533 โดยมีเป้าหมายที่จะให้การเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างประเทศเป็นไปโดยเสรีในอนาคต ไม่เพียงแต่

จะทำให้ระบบเศรษฐกิจไทยเชื่อมสัมพันธ์กับตลาดการเงินระหว่างประเทศอย่างแน่นแฟ้นมากขึ้นเท่านั้น หากทว่ายังผลักดันให้ขนาดของการเปิดประเทศเพิ่มพูนขึ้นไปในอนาคตอีกด้วย

ระบบเศรษฐกิจไทยต้องพึ่งพิงสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และประชาคมยุโรปในด้านการค้าระหว่างประเทศ การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ ก็คือ นับตั้งแต่ปี 2523 เป็นต้นมา ระบบเศรษฐกิจไทยได้พัฒนาไปในทิศทางที่ต้องพึ่งพิงสหรัฐอเมริกาเป็นตลาดสินค้าออกมากยิ่งขึ้น ซึ่งยังผลให้เสถียรภาพและการเติบโตของระบบเศรษฐกิจไทยถูกกำหนดโดยสภาวะการณ์ทางเศรษฐกิจในสหรัฐอเมริกา และการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจของรัฐบาลอเมริกันอย่างค่อนข้างสำคัญ

โครงสร้างการผลิตของระบบเศรษฐกิจไทย ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ภาคเกษตรกรรมหดตัวลงและภาคอุตสาหกรรมขยายใหญ่ขึ้นนับตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่สองยุติลง ยังคงมีการเปลี่ยนแปลงในทิศทางเดียวกันนี้ เพียงแต่ว่าการเปลี่ยนแปลงนี้ถูกเร่งให้เร็วขึ้นในช่วงปี 2530-2532 แม้ว่าภาคอุตสาหกรรมจะให้ผลผลิตถึง 24% ของ GDP ในปี 2532 แต่ภาคอุตสาหกรรมยังคงดูดซับแรงงานได้ไม่ถึง 10% ของกำลังแรงงานทั้งหมด ในอนาคต ภาคเกษตรกรรมจะยังหดตัวต่อไป และภาคอุตสาหกรรมเติบโตใหญ่ขึ้น ปัญหาที่น่าเป็นห่วงก็คือชะตากรรมทางเศรษฐกิจของประชาชนในภาคเกษตรกรรม การแก่งกำไรซื้อขายที่ดินในช่วง 5 ปีเศษที่ผ่านมาได้ผลักดันให้ประชาชนในชนบทพากันบุกเบิกที่ดินใหม่และบุกรุกป่าสงวน การแย่งชิงทรัพยากรธรรมชาติในชนบทกลายเป็นประเด็นความขัดแย้งที่ทวีความรุนแรงขึ้นตามลำดับ ตรงกับเท่าที่กระบวนการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเป็นกระบวนการที่ไม่เป็นประชาธิปไตย และปราศจากส่วนร่วมของประชาชน (People Participation)

ตารางที่ 1
ขนาดของการเปิดประเทศ
ปี 2525 – 2531
(% ของ GDP)

ปี	$\frac{X}{GDP}$	$\frac{M}{GDP}$	$\frac{X + M}{GDP}$
เฉลี่ย 2525-2529	23.5	26.1	49.6
2530	30.1	29.8	59.9
2531	34.5	36.2	70.7

ที่มา สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

หมายเหตุX = มูลค่าสินค้าและบริการส่งออก

M = มูลค่าสินค้าและบริการนำเข้า

GDP = ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ

ตารางที่ 2
เงินออมจากต่างประเทศ (Foreign Saving)
เทียบเป็นร้อยละของการลงทุนมวลรวมภายในประเทศ
(Gross Domestic Investment)
ปี 2525-2531
(%)

ปี	การลงทุนมวลรวมภายในประเทศ	เงินออมจากต่างประเทศ	เงินออกจากต่างประเทศเทียบเป็นร้อยละของการลงทุนมวลรวม
2525-2529	115,3402	170,241	14.76
2530	318,455	11,301	3.55
2531	403,121	44,043	10.93

ที่มา สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ตารางที่ 3

การลงทุนสุทธิจากต่างประเทศ

2524-2532

(ล้านบาท)

ปี	การลงทุนโดยตรงสุทธิ จากต่างประเทศ (1)	การลงทุนซื้อหุ้น สุทธิจากต่าง ประเทศ (2)	การลงทุนรวมสุทธิ จากต่างประเทศ (3)	สัดส่วนของการลงทุนโดยตรง เทียบกับการลงทุนจาก ต่างประเทศรวมสุทธิ (4) = (1)*100 (%)
2524	6,363	19	6,382	99.7
2525	4,339	610	4,949	87.7
2526	8,172	340	8,512	96.0
2527	9,624	-87	9,537	100.9
2528	4,379	3,859	8,238	53.2
2529	6,880	2,517	9,397	73.2
2530	4,711	12,862	17,573	26.8
2531	27,358	11,185	38,543	71.0
2532	42,457	36,135	78,592	54.0

ที่มา ธนาคารแห่งประเทศไทย

หมายเหตุ ข้อมูลปี 2532 เป็นสถิติเบื้องต้น

ตารางที่ 4

การค้าระหว่างประเทศของไทยกับกลุ่มประเทศต่างๆ

(รวมสินค้าเข้าและสินค้าออก)

ปี 2528-2532

(% ของมูลค่าการค้ารวม)

ประเทศคู่ค้า	2528	2529	2530	2531	2532
1. สหรัฐอเมริกา	14.9	16.2	15.3	16.4	15.8
2. ญี่ปุ่น	20.8	20.4	20.7	23.3	24.5
3. ประชาคมยุโรป	16.2	18.1	18.7	17.8	15.9
4. Asian NICs	14.5	15.5	15.7	15.6	14.4
5. ASEAN (ไม่รวมสิงคโปร์)	8.9	6.5	5.7	4.4	4.4
6. รวม 5 กลุ่ม	75.4	76.7	76.2	77.5	75.0
7. ประเทศอื่น ๆ	24.6	23.3	23.8	22.5	25.0
8. รวมทั้งสิ้น	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

ที่มา กรมศุลกากร

หมายเหตุ ข้อมูลปี 2532 เป็นสถิติเบื้องต้น

ตารางที่ 5

มูลค่าสินค้าออกที่ไทยขายให้แก่กลุ่มประเทศต่าง ๆ

คิดเป็นร้อยละของมูลค่าสินค้าออกรวม

ปี 2528-2532

(%)

ประเทศคู่ค้า	2528	2529	2530	2531	2532
1. สหรัฐอเมริกา	19.7	18.1	18.6	20.0	21.6
2. ญี่ปุ่น	13.4	14.2	14.9	16.0	17.0
3. ประชาคมยุโรป	18.5	21.2	22.2	20.8	18.8
4. Asian NICs	15.4	17.1	16.0	15.5	14.0
5. ASEAN (ไม่รวมสิงคโปร์)	6.5	5.4	4.6	4.0	4.4
6. รวม 5 กลุ่ม	73.6	76.0	76.3	76.3	75.8
7. ประเทศอื่น ๆ	26.4	24.0	23.7	23.7	24.2
8. รวมทั้งสิ้น	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

ที่มา กรมศุลกากร

หมายเหตุ ข้อมูลปี 2532 เป็นสถิติเบื้องต้น

ตารางที่ 6

มูลค่าสินค้าออกที่ไทยขายให้แก่กลุ่มประเทศต่าง ๆ

คิดเป็นร้อยละของมูลค่าสินค้าเข้ารวม

ปี 2528-2532

(%)

ประเทศคู่ค้า	2528	2529	2530	2531	2532
9. สหรัฐอเมริกา	11.3	14.3	12.4	13.6	11.2
10. ญี่ปุ่น	26.5	26.4	26.0	29.0	30.3
11. ประชาคมยุโรป	14.4	15.1	15.6	15.5	13.7
12. Asian NICs	13.7	14.1	15.4	15.6	14.7
13. ASEAN (ไม่รวมสิงคโปร์)	10.8	7.6	6.7	4.7	4.4
14. รวม 5 กลุ่ม	76.8	77.4	76.1	78.4	74.3
15. ประเทศอื่น ๆ	23.2	22.6	23.9	21.6	25.7
16. รวมทั้งสิ้น	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

ที่มา กรมศุลกากร

หมายเหตุ ข้อมูลปี 2532 เป็นสถิติเบื้องต้น

ตารางที่ 7

ขนาดของภาคเกษตรกรรมและภาคอุตสาหกรรม

ในโครงสร้างการผลิตของระบบเศรษฐกิจไทย

ปี 2514/2516-2532

(% ของ GDP at 1972 prices)

ปี	ขนาดของภาคเกษตรกรรม	ขนาดของภาคอุตสาหกรรม
2524-2516	25.8	18.3
2519-2521	23.0	21.5
2524-2526	20.1	21.6
2527-2529	19.5	21.3
2530	17.3	22.7
2531	16.9	23.0
2532	15.9	23.9

ที่มา สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

หมายเหตุ ข้อมูลปี 2532 เป็นสถิติเบื้องต้น